

Stručni rad

KREATIVNO PISANJE

Darja Šori

OŠ Markovci, Slovenija

Sažetak

Čak i u našem školskom okruženju, nudimo nadarenoj djeci mnoge mogućnosti za razvoj njihovih natprosječno uspješnih područja. U svom radu želim predstaviti različite mogućnosti za razvoj dječje talentiranosti u prvoj trijadi. Predajem u 4. razredu osnovne škole. Vodila sam izvannastavnu aktivnost kreativnog pisanja. Dječji literarni radovi objavljeni su u novinama naše općine Markovski list. Sudjelovali smo i na literarnom natječaju Gradimo svijet od riječi. Ovom području pridajemo veliku pažnju i u nastavi slovenskog jezika. Kreativnost je razvijanje divergentnog (otvorenog mišljenja).

Ključne riječi: nadareni učenici, prva trijada, prilike za razvoj dječje nadarenosti

1. Kreativnost i upotreba mašte

Prije nego što započnemo s promicanjem literarnog talenta u školi, potrebno je ispuniti mnogo uvjeta:

- poticanje u svakodnevnom okruženju (obitelj, škola i opća klima) koje ne podcjenjuje i ne omalovažava trud, niti ga precjenjuje
- karakterne osobine djece: motiviranost, interes, emocionalna snaga, kreativni nagon (mens creans)
- kreativni učitelj
- vrijeme i mjesto
- opušteni odnosi (ozračje koje nije ni autoritativno ni anarhično, bez ocjenjivanja kreativnih radova).

Kada su ti uvjeti u osnovi ispunjeni, možemo pristupiti zahtjevnom i odgovornom poslu: otkrivanju i promicanju literarne kreativnosti u djece. Idealan je rad u skupinama od 12 do 15 učenika. U takvim skupinama možemo raditi individualno i grupno. Torrance zaključuje da je pri stvaranju vrlo važno zabaviti se i što više koristiti maštom. Navodi primjere iz književnosti, poput narodnih priča i pjesama, koje su vrlo pogodne za razvijanje kreativnih vještina, potičući pojedinca na kreativno rješavanje problema.

Prikladne metode za razvoj igrivog pristupa mašti jesu:

- čitanje kao da je tekstualna stvarnost činjeničnost – poimanje tekstualne stvarnosti kao činjeničnosti
- uživljeno čitanje sa zornim prikazivanjem (neverbalni elementi)
- ulazak u književni svijet
- poistovjećivanje ili igra uloga
- uživljeno ili interpretativno čitanje – oponašanjem kretanja, zvukova ili izraza lica – cilj je dublje oživljavanje književnog sadržaja (dramatizacija)
- ponovno stvaranje (prerada) – pisanje maštovitih tekstova na temelju književnih tekstova
- vremeplov – tehnika vremeplova može prenijeti osobu u prošlost ili budućnost, što olakšava uživljavanje u drugo vrijeme ili prostor.

Ako želimo privući učenikovu znatiželju, najprije privučemo njegovu pažnju. Pažnju ćemo najlakše izazvati tako što gradivo povežemo s onim što učenike zanima. Polazimo dakle od djeteta, učenika i stvari koje su mu bliske. Tijekom puberteta, u 4. i 5. razredu osnovne škole, neki učenici vrlo rado čitaju. Ovo se razdoblje također naziva razdobljem čitalačke groznice. Teme za maštovite i kreativne radove uzimamo iz pustolovne literature, znanstvene fantastike (svemir, rakete, stvorenja s drugog planeta), potrage za izgubljenim blagom (pirati, potopljeni brod, začarani dvorac...).

Učenici vole čitati i pisati dinamične priče s Orijenta i iz antike te narodne i znanstvenofantastične priče. Posvuda traže senzaciju, pa vole čitati pustolovne knjige, knjige o tehnici, otkrićima i eksperimentima. Njihovo čitanje slijedi filmska pravila – mnogo akcije. Mislim da nije potrebno posebno naglašavati kako djecu u ovom i svim razdobljima najviše zanimaju **PRIČA** i **KNJIŽEVNI LIK**. Književni lik treba biti vješt, sposoban, pošten – i njihove dobi, a prije svega treba biti **JUNAK**. Književne ličnosti djeci svih uzrasta daju nadu i ulijevaju hrabrost da i sami mogu svladati prepreke koje im postavlja stvarni svijet te iznad svega vjeru da dobro uvijek pobjeđuje zlo, a poštenu junaci negativce. U tom razdoblju raste interes za kazalište, lutke, video, TV, film i časopise za mlade, dok je poezija manje zanimljiva jer je rezervirana za ljubavne teme. Učenike zanimaju **SLENG** i **ŽARGON**. Neka zato bude mnogo vježbi u kojima se likovi njihovih priča mogu nesmetano koristiti slengom i žargonom. Tako ističu živost i nepredvidljivost osoba za razliku od čistog i krutog književnog jezika. U tom razdoblju dijete već počinje razmišljati o motivima zašto je netko nešto učinio, a to nazivamo procesom **INTERNALIZACIJE** problema, što odgovara razvojnoj fazi djeteta kada počinje razmišljati o sebi i svijetu. Dobar rad s nadarenim učenicima preduvjet je za njihovu pravovremenu identifikaciju. Ako učitelj želi prepoznati nadarenog učenika, mora znati karakteristike koje dijete ima u razvoju. Učitelj ima priliku usporediti učenika s drugim učenicima u razredu i otkriti je li učenik nadaren. U prvoj trijadi rad s nadarenim učenicima provodi se prvenstveno u okviru matičnog razreda u obliku interne diferencijacije nastave, preporučuje se samo povremeno kraće odvajanje nadarenih učenika iz razreda (npr. u samostalnom učenju, dodatnoj nastavi, različitim interesnim aktivnostima).

2. VJEŽBE KREATIVNOG PISANJA

- literarne vježbe za slušno i pismeno razlučivanje (priče od A do Ž)
- vježbe bogaćenja vokabulara
- literarne vježbe za maštovite radove
- vježbe za izvornu dopunu poslovice, izreka i frazema.

3. KAKO POUČAVATI KREATIVNO PISANJE

U okviru rada s nadarenim učenicima u OŠ Markovci u redovnu nastavu i izvan nje uključujemo sljedeće oblike rada: **Kako poučavati kreativno pisanje**

Miran Hladnik tvrdi: „tko zna, piše, tko manje zna, piše književnu kritiku, a tko ništa ne zna, poučava pisanje.”

STRUKTURA SATA

1. Kreativno čitanje

- Najava teme (može biti i tjedan dana unaprijed)
- Čitanje tekstova (tiho, glasno i interpretativno čitanje)
- Emocionalno-intelektualna pauza

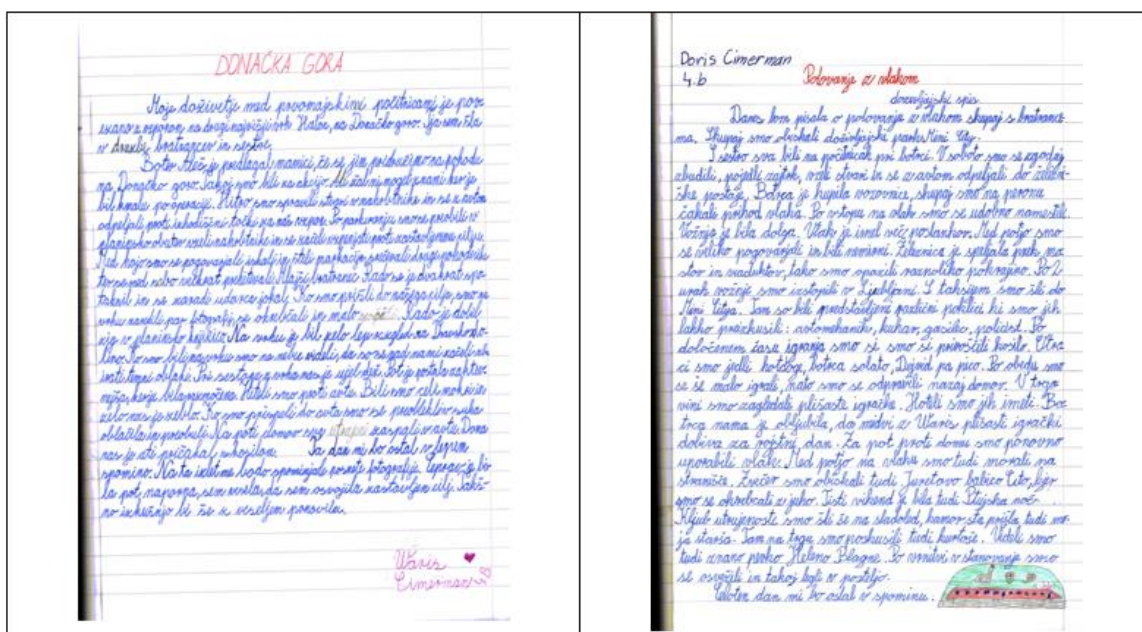
2. Prijelaz iz usmene u pismenu fazu:

(senzibilizacija za tijek misli: dramatizacija, improvizacija na temu)

- Promicanje kreativnosti intenzivnim razmišljanjem o temi i gradivu te usmenim istraživanjem različitih mogućnosti (i pisanjem u obliku ključnih riječi, dispozicija ili misaonih obrazaca)
- Vježbe za fluentnost, fleksibilnost, originalnost
- Emocionalno-intelektualna pauza

3. Kreativno pisanje

- Kreativno-izvorno pisanje ili pisanje preradom
- (samostalni rad, također grupni rad, na primjer kod pisanja dijaloga)

Slika 1 - primjer kreativnih radova

4. ZAKLJUČAK

Poticanje odnosa učitelj-učenik važno je za razvoj djetetove kreativnosti. To postizemo uz odgovarajuće intelektualne poticaje (metode poučavanja). Moraju se osigurati uvjeti koji omogućavaju djetetu istraživanje i divergentno razmišljanje. Učenicima trebamo dati priliku za rješavanje problema i pritom im pružiti odgovarajuću podršku.

5. LITERATURA

- [1] Blažić, Milena. 1992. Kreativno pisanje. Priručnik vesele znanosti od besede do besedila. Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport. Ljubljana.
- [2] Duh M., Vrlič T. (2003). Likovna vzgoja v prvi triadi devetletne osnovne šole: priručnik za učitelje razrednega pouka. Rokus, Ljubljana.